

In samenwerking met

BM-RAPPORT 2011

Vleermuisonderzoek

Veenendaal Industrielaan

M.W. van den Hoorn, 5 oktober 2011.

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Werkwijze en inspanning	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Vleermuizen	3
3	Omschrijving plangebied	4
4	Resultaten	4
4.1	Per soort	5
4.2	Per functie	5
5	Ingrep	6
6	Toetsing aan de Flora- en faunawet	6
6.1	Effecten	6
6.2	Toetsing Flora- en faunawet	6
7	Conclusies en aanbevelingen	7
7.1	Conclusies	7
7.2	Aanbevelingen	7
8	Literatuur	8
Bijlage 1	Impressie van het plangebied	9
Bijlage 2	Verspreidingskaarten vleermuizen	13

1 Inleiding

De initiatiefnemer is van plan om in het plangebied Industrielaan te Veenendaal (gemeente Veenendaal) de aanwezige gebouwen te slopen en op de ontstane ruimte nieuwbouw te realiseren.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Buro Maerland (J. van Suijlekom, maart, 2010) is gebleken dat nader onderzoek vleermuizen plaats moet vinden in het plangebied. In deze notitie wordt over dit nader onderzoek gerapporteerd.

2 Werkwijze en inspanning

2.1 Algemeen

Op 1 juni, 22 juni, 23 augustus en 16 september 2011 is het plangebied Industrielaan te Veenendaal M.W. van den Hoorn geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in de volgende twee paragrafen nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van vleermuizen. (Tabel 1).

Tabel 1: Datum, temperatuur, windkracht, bewolking, en neerslag van de dagen waarop de inventarisatie uitgevoerd is.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Weersomstandigheden
01-06-2011	avond	batdetector	12 ° C/1 Bft/Geen neerslag/Licht bewolkt
22-06-2011	ochtend	batdetector	15 °C/ 2 Bft/Geen neerslag/Geheel bewolkt
23-08-2011	avond/nacht	batdetector	19 °C/ 0 Bft/Geen neerslag/Geheel bewolkt
16-09-2011	avond	batdetector	14 ° C/1 Bft/Geen neerslag/Licht bewolkt

2.2 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is op basis van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne bat detector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Deze opname is met behulp van het computerprogramma Batsound nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast.

Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied voor de waargenomen vleermuissoort) vastgesteld.

De bezoeken in juni zijn ruim voor zonsondergang tot ruim twee uur na zonsondergang en vanaf ruim twee uur voor zonsopkomst tot ruim na zonsopkomst uitgevoerd. In de tweede helft van augustus en september vielen de bezoeken tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd. Op 23 augustus is speciaal rond middernacht

geïnventariseerd om eventueel zwermgedrag, dat aanwezigheid van winterverblijven kan indiceren, te kunnen vaststellen.

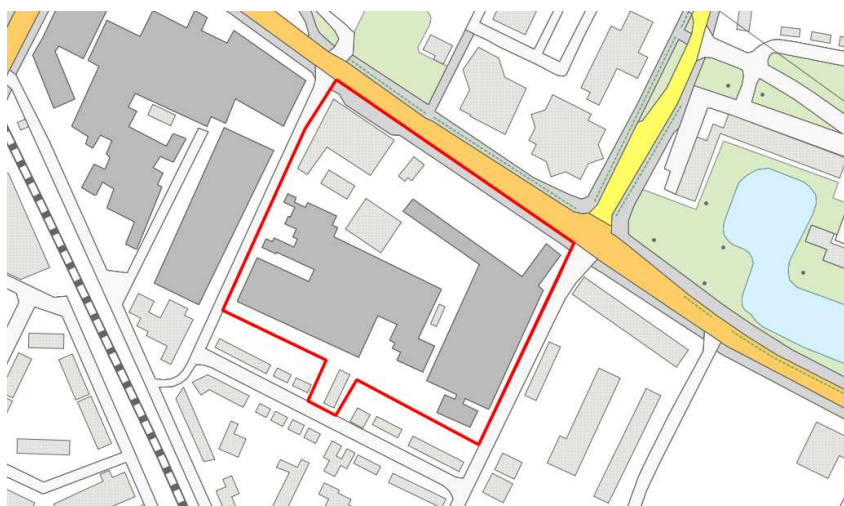
Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van het door de Gegevensautoriteit Natuur vast gestelde Vleermuisprotocol.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied Industrielaan Veenendaal is gelegen in Veenendaal (gemeente Veenendaal, provincie Utrecht). De begrenzing van het plangebied is in Figuur 1 met rood aangegeven

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig.

- Gebouwen met platte daken, spouwmuren en gevelplaten;
- Betegelde paden;
- Dunne bomen (diameter borsthoogte < 25 cm);
- Struiken.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Topografische Dienst Kadaster, Emmen, 2011.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek zijn drie soorten vleermuizen aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus* ;
- ruige dwergvleermuis – *Pipistrellus nathusii*;
- laatvlieger – *Eptesicus serotinus*.

Hieronder worden de resultaten per soort en per gebruiksfunctie behandeld.

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

Circa zes tot tien gewone dwergvleermuizen werden foeragerend in het plangebied waargenomen. De dieren verbleven lang in het plangebied. In de verspreidingskaart in Bijlage 2 zijn de waarnemingen van foeragerende dieren afgebeeld. Omdat de dieren meerdere malen zijn waargenomen stelt niet iedere stip een individueel dier voor. De dieren hadden tijdens de voorjaarsronden duidelijke aandacht voor een aantal gebouwen in het plangebied. In twee van deze gebouwen bleken zomerverblijfplaatsen van een of meerdere dieren aanwezig. In andere gebouwen werden tijdens de najaarsronden paarverblijfplaatsen vastgesteld

Ruige dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuizen zijn alleen tijdens de najaarsronden waargenomen. Het betrof foeragerende dieren en dieren die paarroepen lieten horen. De meeste waarnemingen waren rond de noordoostelijke gevel van het CSV-gebouw.

Laatvlieger

Laatvliegers werden alleen foeragerend waargenomen, voornamelijk rond de binnenplaats van het CSV-gebouw.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Het plangebied werd door zes tot tien gewone dwergvleermuizen gebruikt als foerageergebied. Daarnaast is een aantal maal een laatvlieger en eenmaal een ruige dwergvleermuis foeragerend gesignaleerd. De laatvlieger verbleef slechts kort in het plangebied. Op grond van de grote oppervlak van het plangebied en het kleine aantal foeragerende dieren kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

Vliegroutes

Er zijn in de directe omgeving van het plangebied geen lijnvormige elementen aanwezig. Dit sluit de aanwezigheid van essentiële vliegroutes uit.

Vaste rust- en of verblijfplaatsen

Gedurende het onderzoek werden enkele vaste rust- en of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Aan de zijde van de Ambachtsstraat werd op 1 juni een uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Hier dier vloog onder de metalen daklijst uit en na controle met een zaklamp werden er nog drie dieren onder de rand waargenomen. Foto's van de locatie zijn opgenomen in Bijlage 1 . Op 22 juni werd er een invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen bij de westgevel van het oostelijke gebouw. Gezien het gering aantal dieren gaat het bij beide locaties om zomerverblijfplaatsen van een tot enkele mannetjes of niet sexueel actieve vrouwtjes.

In het najaar is er rond middernacht geen zwermgedrag waargenomen. In het plangebied zal dan zeer waarschijnlijk geen grote winterverblijfplaats aanwezig zijn. Vanwege de aanwezigheid van zomer- en paarverblijfplaatsen kan het niet worden uitgesloten dat in het plangebied enkele dieren overwinteren.

In het najaar zijn op tal van plaatsen roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis

waargenomen. Gewone dwergvleermuizen roepen al vliegend om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Omdat zij daarbij door hun hele territorium vliegen (Sachteleben & von Helversen, 2006) is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Aan de noordgevel van het CSV-gebouw riep echter een mannetje van onder een betonnenmuurplaat. Dit dier is tijdens de beide najaarsronden ook visueel waargenomen. Aan de noordwest-gevel van het CSV-gebouw is ook een roepend mannetje waargenomen. Dit was dezelfde locatie waar tijdens de voorjaarsronden een vliegende gewone dwergvleermuis duidelijke aandacht had voor het gebouw. Hetzelfde geldt voor een van de woningen aan de Zuivelstraat. Achter de woning vloog tijdens alle voorjaarsronden een dier rond en tijdens de najaarsronden werd er op beide dagen een roepend mannetje waargenomen.

Ook in het zuiden van het plangebied werd een roepend mannetje van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Onduidelijk is waar de paarverblijfplaats zich bevindt. De indruk die in het veld is verkregen is dat deze verblijfplaats zich bevindt in de woningen die niet tot het plangebied behoren.

Naast gewone dwergvleermuizen die paarroepen lieten horen, zijn er ook paarroepen van een ruige dwergvleermuis waargenomen. Op een waarneming na zijn alle waarnemingen gedaan ter hoogte van de noordoostelijke gevel. Alhoewel ruige dwergvleermuizen doorgaans hun paarverblijfplaatsen hebben in bomen is het vrijwel zeker dat in dit geval de paarverblijfplaats zich in aan de noordgevel van het CSV-gebouw bevindt. Er is eenmaal een paarroep waargenomen op de binnenplaats. Gezien de eenmalige waarneming kan hier geen conclusie aan worden verbonden.

5 Ingreep

De initiatiefnemer is van plan om in het plangebied Industrielaan te Veenendaal (gemeente Veenendaal) de aanwezige gebouwen te slopen en op de ontstane ruimte nieuwbouw te realiseren. Ingrepen die in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Slopen aanwezige bebouwing;
- Bouwrijp maken van de grond;
- Realiseren van de nieuwbouw.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

Bij het slopen van de huizen zullen twee zomerverblijfplaatsen, drie paarverblijfplaatsen en mogelijk een of meerdere kleine winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren gaan. Er zal tevens een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis verloren gaan. Het plangebied is geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen en zijn er geen essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

Bij het slopen van de bebouwing zullen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen verloren

gaan. Dit is een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Foerageergebied vleermuizen

Het plangebied dient als foerageergebied (jachtgebied) voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Door het waargenomen kleine aantal jagende vleermuizen in combinatie met de grote omvang van het plangebied kan worden gesteld dat het niet om een essentieel foerageergebied gaat.

Vliegroutes vleermuizen

In het plangebied zijn tijdens de onderzoekrondes geen vliegroutes (vaste routes tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden) aangetroffen.

Verblijfplaatsen vleermuizen

In de bebouwing van het plangebied zijn van de gewone dwergvleermuis twee zomerverblijfplaatsen en drie paarverblijfplaatsen aangetroffen. De aanwezigheid van een of meerdere kleine winterverblijfplaatsen kan niet worden uitgesloten. Van de ruige dwergvleermuis is een paarverblijfplaats aangetroffen. De voorgenomen sloop van de gebouwen, wat resulteert in het verwijderen van deze vaste rust- en/of verblijfplaatsen is een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Op grond van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd op vaste rust- en verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentieel foerageergebied.

7.2 Aanbevelingen

Alvorens de gebouwen gesloopt kunnen worden dient er een mitigatieplan en ecologisch werkprotocol voor de vleermuizen op te worden gesteld.

8 Literatuur

Suijlekom, J. van. 2010. Veenendaal Industrielaan. Toets Flora- en faunawet. Buro Maerlant.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica, 8(2): 391-401, 2006.

Bijlage 1 Impressie van het plangebied

Figuur 2. Plangebied zijde Ambachtsstaat. Onder der metalen strip aan de bovenzijde van de muur bevindt zich de toegang tot een zomerverblijfplaats.

Figuur 3. Locatie van de zomerverblijfplaats op de binnenplaats in het plangebied.

Figuur 4: Paarverblijfplaats aan de noordgevel van het CSV-gebouw. In de zichtbare spleet is meerdere malen een roepend mannetje visueel waargenomen.

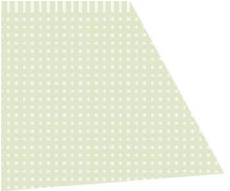
Figuur 5: Westelijke gevel CSV-gebouw. Hier bevindt zich een paarverblijfplaats: mogelijk achter de gevelplaten bij de ramen.

Figuur 6. Op deze locatie is tijdens de voorjaarsronden een dier zwermend aangetroffen. Tijdens de najaarsronden vloog hier een roepend mannetje rond. De exacte locatie van de paarverblijfplaats is niet vastgesteld.

Figuur 7. Impressie plangebied

Bijlage 2 Verspreidingskaarten vleermuizen

